

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЇ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 053 Психологія

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Психологія

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК силабусу (доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)

Світлана МІТІНА
(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 19 від 13.06.2024

Завідувач кафедри
Лариса ТАРАСЮК
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми 053 Психологія
(кандидат психологічних наук, доцент)

Олена ДУБЧАК
(підпис)

Рецензії/відгуки (зазначити від кого, за наявності)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Психологія масових комунікації, ВК
2. Статус навчальної дисципліни	Вибірковий компонент
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	3-й рік навчання, 6 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год), з них: 16 годин аудиторного навантаження (8 годин лекційних, 8 годин семінарських занять) та 104 г. самостійної роботи.
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Мітіна Світлана Володимірівна (кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, <i>філософії та суспільних наук</i>)
9. Контактна інформація викладача	mitina.svitlana@tnu.edu.ua
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню у здобувачів знання про психологічні процеси масової комунікації, оволодінню психологічними прийомами розв'язання основних комунікативних проблем і особистих труднощів на основі професійних правил техніки інформаційно-психологічної безпеки.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти комплексного розуміння закономірностей психологічних процесів, що лежать в основі масової комунікації, оволодіння психологічними прийомами розв'язання основних комунікативних проблем і професійними техніками інформаційно-психологічної безпеки.

	<p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сформувати у студентів розуміння закономірностей психологічних процесів, що лежать в основі масової комунікації; - Ознайомити студентів із механізмами і методами впливу в засобах масової комунікації. - Сформувати знання про особливості нових комунікативних технологій і комунікацій в інтернет-мережах; - Сформувати знання про психологічні прийоми і техніки інформаційно-психологічної безпеки; - Сформувати навички розв'язання основних комунікативних проблем на основі володіння професійними техніками інформаційно-психологічної безпеки.
<p>Формат проведення дисципліни</p>	<p>Під час навчання використовуються наступні форми та методи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Словесні: лекція, семінар, бесіда, розповідь, дискусії, робота з навчально-методичною літературою. 2. Наочні: демонстрація; відео метод (навчальні фільми), комп'ютерні презентації. 3. Практичні: тренінг практичних навичок 4. Проблемно-пошукові методи: дискусія, ділова гра, кейс-метод, вирішення ситуаційних завдань 5. Самостійна робота студента. <p>Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься при роботі в дистанційному режимі - Google Classroom.</p> <p>У дистанційному режимі лекції / практичні заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.</p>

1. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
<p>Тема 1. Предмет і базові теоретичні аспекти психології масової комунікації.</p> <p>1.1 Поняття і види масової комунікації. Особливості та функції масової комунікації як виду спілкування.</p> <p>1.2 Механізми і методи впливу в засобах масової комунікації. Реклама як форма маніпулятивного впливу в ЗМК.</p>	Вхідна лекція	Вхідної контроль; Бліц-опитування	2
	семінарське заняття	Поточний контроль; презентація доповідей; взаємооцінювання (робота в малих групах)	2
<p>Тема 2. Вплив засобів масової комунікації на психіку людини.</p> <p>2.1 Вплив ЗМК на когнітивні процеси. Переконавання в ЗМК. Моделі переконання: матрична модель Мак-Гуайра; теорія когнітивної відповіді; модель ймовірності свідомої обробки інформації; модель обдуманих дій і обгрунтованої поведінки; модель автоматичної активації. Вплив ЗМК на створення образу світу.</p> <p>2.2 Вплив ЗМК на емоційні процеси людини. Страх і тривога, викликані медіапродукцією. Емоційні наслідки демонстрації агресії в ЗМК: страх відраза, задоволення, катарсис. Вікові і статеві відмінності в сприйнятті лякаючих сцен фільмів жахів і передач, що викликають страх. Психотерапевтична роль ЗМІ. Фільмотерапія. Релаксація за допомогою ЗМК. Особливості використання гумору в МК.</p>	Проблемна лекція	Поточний; усний метод: фронтальне опитування (прийом Ромашка Блума)	2
	семінарське заняття	Поточний; Усний метод: групове опитування; презентація доповідей; виконання письмових завдань	2
<p>Тема 3. Вплив засобів масової комунікації на поведінку особистості та міжгрупові відносини.</p> <p>3.1. Моделювання поведінки за допомогою ЗМК. Проблема впливу сцен сексу і насильства на поведінку особистості. Необіхевіоральна модель</p>	Лекція – дискусія	Поточний; усний метод: фронтальне опитування (прийом Снігова	2

<p>соціального наочіння. Експерименти А. Бандури. Наслідки демонстрації сексуально відвертих матеріалів в ЗМК. Соціальна реклама та кампанії соціального маркетингу, їх роль у формуванні адаптивного поведінки.</p>		<p>куля)</p>	
<p>Позитивні ефекти соціального маркетингу. 3.2. Вплив ЗМК на міжгрупові відносини. Формування уявлення про загрозу (теорія авторитарної особистості) і конкуренції (теорія реального конфлікту), соціальної ідентичності (теорія соціальної ідентичності) за допомогою ЗМК. Вплив ЗМК на формування стереотипів і забобонів. Стійкість стереотипів і можливості їх зміни за допомогою ЗМК. Модель міжгрупового контакту Т. Петтігрю. Роль ЗМК в оптимізації міжгрупового контакту.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Поточний контроль; презентація доповідей; ділова гра: взаємооцінювання дискусія; виконання письмових завдань</p>	<p>2</p>
<p>Тема 4. Вплив ЗМК на масові і політичні процеси. 4.1 Вплив ЗМК на політичні процеси в суспільстві. Вплив ЗМК на формування іміджу політичних діячів, визначення пріоритетних політичних подій, на виборчу активність громадян, на формування уявлень про політичні події та причини соціальних проблем. Вплив ЗМК на дезінформація противника під час бойових дій, на провокацію масової поведінки.</p>	<p>Лекція-діалог</p>	<p>Поточний контроль; усний діалогічний метод «Сократівська бесіда»</p>	<p>2</p>
<p>4.2 Вплив ЗМК на провокацію масової поведінки. Функції і типи чуток, ймовірність їх виникнення, напрямки робота з ними.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Підсумковий контроль; презентація індивідуальних робот; Усне опитування; Тестовий контроль</p>	<p>2</p>

3. Організація самостійної роботи студентів

3.1. Підготовка до семінарських занять. Завдання з навчальної дисципліни «Психологія масової комунікації» розробляються викладачем і передбачають тематичний перелік теоретичних та практичних завдань до

кожного заняття, перевірку мультимедійних презентацій матеріалу доповідей, перевірку самостійних робіт.

3.2. Матеріали для самоконтролю та самостійної підготовки.

Самостійна робота студентів (СРС) передбачає оволодіння студентом навчальним матеріалом передбаченим тематичним планом дисципліни, самостійне опрацювання тем навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, а також передбачає підготовку до усіх видів контролю. Навчальний матеріал дисципліни передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи вноситься в перелік питань підсумкового контролю який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять. Теми доповідей для СРС:

Тематика доповідей, презентації для виступів студентів:

1. Вплив засобів масової комунікації на громадську думку.
2. Масова комунікація в сучасному світі швидких соціальних змін.
3. Вплив масової комунікації на особистість.
4. Використання масової комунікації в політиці.
5. Способи психологічного впливу в засобах масової комунікації.
6. Представлення меншин (етнічних, сексуальних і ін.) в засобах масової комунікації.
7. Патологічний вплив масової комунікації на психіку.
8. Вплив масової комунікації на події в сучасному світі.
9. Особливості висвітлення військових дій і терактів в засобах масової комунікації.
10. Феномен телесеріалу.
11. Освітня і інформаційна роль масової комунікації.
12. Проблема демонстрації сексу в засобах масової комунікації.
13. Проблема демонстрації агресії в засобах масової комунікації.
14. Образ представників етнічних меншин в повідомленнях СМК.
15. Дискусійні передачі (ток-шоу) і їх роль в сучасному суспільстві.
16. Передачі психологічної спрямованості та їх вплив на масову свідомість.
17. Вплив передач про злочини та події на емоційний стан аудиторії.
18. Гострі соціальні проблеми в СМК (бездомність, безпритульність, злидні тощо).
19. Способи впливу ЗМК на адиктивну поведінку.
20. Вплив СМК на політичну активність громадян.
21. Особливості телебачення як каналу масової комунікації.
22. Особливості Інтернет-спілкування як виду МК.
23. Способи підвищення ефективності впливу за допомогою Інтернет.
24. Особливості і форми мобільної комунікації (за допомогою мобільних телефонів).
25. Феномен медіазалежності.

3.3. Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання з дисципліни «Психологія масової комунікації»: презентації, доповіді, есе та інші види індивідуальних завдань, запропонованих викладачем, сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Психологія масової комунікації»: виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни.

При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Теми есе:

1. Міжособистісна і масова комунікація: схожість і відмінності.
2. Види каналів масової комунікації.
3. Структура масової комунікації.
4. Функції масової комунікації в сучасному суспільстві.
5. Біхевіоральні теорії масової комунікації.
6. Когнітивно-орієнтовані теорії масової комунікації.
7. Теорії балансу в дослідженнях масової комунікації.
8. Використання психоаналітичних моделей в масової комунікації.
9. Методи і напрямки досліджень масової комунікації.
10. Масова комунікація як спосіб формування атитюдів.
11. Соціально-психологічні механізми впливу МК.
12. Використання законів наочності в МК.
13. Маніпулятивні впливи в МК.
14. Прийоми маніпулятивного впливу, що використовуються в рекламі.
15. Особливості комунікатора, що підвищують ефективність впливу.
16. Особливості аудиторій, що сприяють підвищенню ефективності впливу МК.
17. Особливості повідомлення, що підвищують ефективність впливу МК.
18. Вплив ЗМК на когнітивні процеси людини.
19. Інформаційні кампанії в ЗМІ.
20. Формування образу світу за допомогою ЗМК.
21. Специфіка новинних повідомлень в ЗМК і їх ефективність.
22. Вплив ЗМК на емоційні процеси особистості.
23. Вплив ЗМК на поведінку особистості.
24. Наслідки демонстрації агресії в ЗМК, умови її впливу.
25. Наслідки демонстрації відвертих сексуальних матеріалів в ЗМК.

26. Роль ЗМК у виникненні і протіканні міжгрупових конфліктів.
27. Роль ЗМК в оптимізації міжгрупових відносин.
28. Напрями впливу ЗМК в сфері політики.
29. Формування іміджу політика за допомогою ЗМК.
30. Вплив ЗМК на масові процеси і масові форми поведінки.

4. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань;
- виконання завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних завдань;
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання завдань відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн/змішаній формах за погодженням із керівником курсу.

8. Система оцінювання та вимоги.

Здобувач допускається до складання заліку з дисципліни, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни.

Залік - це форма підсумкового (семестрового) контролю, яка передбачає оцінювання засвоєння здобувачами навчального матеріалу на підставі поточного контролю результатів виконання ним певних видів робіт (на

практичних, семінарських і лабораторних, індивідуальних заняттях), так і результатів виконання самостійних завдань.

Засвоєння матеріалу оцінюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями:

- 0% завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру,
- 60% завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Значення оцінки

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	«зараховано»	Відмінно-відмінний рівень знань (умінь) В межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80-89		Дуже добре -рівень знань достатньо високий (умінь) В межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-79		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74		Задовільно -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68		Достатньо мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59	«не зараховано»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота вивченням курсу з повторним

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	кількість одиниць	максимальна кількість балів	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	10	4	40	Залік
Виконання завдань для самостійної роботи	15	4	60	
Разом			100	
Розрахунок балу за курс: 40+60 = 100				

9. Рекомендовані джерела інформації:

Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

Основна література

1. Лизанчук В. Психологія мас-медіа : підручник / Василь Лизанчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 420 с
2. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. – 448 с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2010. 649 с.
3. Психологія масових комунікацій: навч. посіб. / В.І. Осьодло, О.М. Хайрулін. – К.:НУОУ, 2018 – 167 с
4. Філоненко М.М. Психологія спілкування: навч. підручник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2010. 256с.
5. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / перклали з англійської Оля Возьна, Галина Сташків. – Львів : Літопис, 2010. – 538 с

Допоміжна література:

1. Большакова А.М. Соціальна психологія: Конспект лекцій. Харків : ХДАК, 2017. – 55 с.
2. Волянчук Н.Ю., Ложкін Г.В., Винославська О.В. та ін. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 254 с.
3. Дегтярьова К.В. Основи теорії мовної комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету філології та журналістики напряму підготовки 6.020303 «Філологія. Українська мова і література». – Полтава, 2012. – 70 с.
4. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация: Монография / В.Ф. Иванов. Киев: Академия Украинской Прессы. Центр Свободной Прессы. 2013. 902 с.
5. Горноста́й П.П., Слюсаревський М.М., Татенко В.О. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти. Київ: Талком, 2018. 580 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Інформ.ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
2. Directory of Open Access Books [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.doabooks.org>
3. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: <https://www.twirpx.com>